

ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ...

เมื่อจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ได้กำหนดให้รัฐคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัวในครอบครัว จากการใช้อำนาจประจวบและการปฏิบัติอื่นไม่เป็นธรรม

ดังนั้น นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงได้ยกร่างร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งได้วางระเบียบที่เรียกว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว พ.ศ. ... เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า **"คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัวกลาง" (กยค.)** โดยมีอำนาจสูงสุดหรือรองอำนาจสูงสุดที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด เป็นประธานคณะกรรมการส่วนรองประธาน ประกอบด้วย อธิบดีอัยการฝ่ายที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดและเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และกรรมการจะประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ โดยมีข้าราชการอัยการผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า ผู้รับผิดชอบสำนักงานคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัวกลาง เป็นกรรมการและเลขาธิการ

นอกจากนี้ ยังให้มีการจัดตั้ง **"คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัวจังหวัด" (กยจ.)** โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ส่วนคณะกรรมการจะประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่หน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว ไม่เกิน 10 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัด จำนวน 3 คน และผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนอีกไม่เกิน 3 คน โดยให้อัยการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด เป็นกรรมการและเลขาธิการ

ส่วนหน้าที่ใช้ดำเนินการนั้น ระเบียบสำนักนายกฯ ดังกล่าวได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) จัดตั้งกองทุนเด็กกองทุนหนึ่ง เรียกว่า **"กองทุนเด็ก เยาวชน และครอบครัว"** โดยกองทุนดังกล่าวมีอำนาจรับเงินและทรัพย์สินจากแหล่งต่างๆ คือ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากภาคเอกชน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ เงินจากดอกผลและผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากกองทุนนี้ รวมทั้งเงินและทรัพย์สิน ที่ได้รับมาเพื่อดำเนินการกองทุนนี้ โดยในช่วงที่ยังไม่มีกฎหมายจัดตั้งกองทุน ได้มอบหมายให้สยช. บริหารและใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินที่ได้รับ ระหว่างการจัดตั้งกองทุนตามระเบียบกระทรวงการคลัง

ในส่วนของอำนาจหน้าที่นั้น ระเบียบสำนักนายกฯ ฉบับนี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่กยค.ที่สำคัญคือ พิจารณาการแก้ไขปัญหาที่กระทบถึงสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตามกฎหมายแล้วแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ กำหนดนโยบาย

นโยบายการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานอื่น ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎหมาย เติญญัตติแห่งหน่วยงานของรัฐนั้น ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริง รวมทั้งเรียกให้ส่งเอกสารหลักฐานต่อกกยค. หรือคณะที่ปรึกษาแล้วแต่กรณีเพื่อประกอบการพิจารณาของกยค. ให้ข้อเสนอแนะและความเห็นในการจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยกำหนดอำนาจหน้าที่และสนับสนุนช่วยเหลือบุคลากรประเภทตามสมควรจำเป็นและเหมาะสม พิจารณารายงานของเจ้าพนักงานและหน่วยงานของรัฐ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ส่วนอำนาจหน้าที่ของกยจ. ที่สำคัญคือ พิจารณาการแก้ไขปัญหที่กระทบถึงสิทธิของม. เยาวชน และครอบครัวตามกฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว ในจังหวัดแล้วแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดดำเนินการ ปัญหาใดที่แก้ไขไม่ได้ให้เสนอ กยค. กำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่หรือสำนักงานคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัวจังหวัด ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานอื่นที่กำหนดไว้แล้วตามกฎหมาย ให้คำปรึกษา แนะนำแก่หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนในจังหวัด ในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวกับคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว และคุ้มครองสถาบันอำนาจหน้าที่ของคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

กำหนดให้มี **"สำนักงานคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัวกลาง" (สยค.)** ขึ้นในสำนักงานอัยการสูงสุด โดยให้ข้าราชการอัยการที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบ ทำกับดูแล ความคุ้มครองดำเนินการของสยค. ส่วนอำนาจหน้าที่ของสยค. มีอาทิ ปฏิบัติหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของกยค. ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน ประชาชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ หรือองค์กรเอกชน ในการแก้ไขปัญหสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว ที่เหมาะสมตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เสนอและพิจารณาการเพื่อแก้ไขปัญหสิทธิตามกฎหมายของเด็และเยาวชน ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนต่อกกยค. รับรายงานผลการปฏิบัติงานจากหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนในการดำเนินการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว แล้วจัดทำรายงานสรุปพร้อมข้อเสนอแนะต่อกกยค.

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้จัดตั้ง **"สำนักงานคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัวจังหวัด" (สยจ.)** ตามความเห็นชอบของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยให้อัยการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบทำกับดูแล ควบคุม โดยให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นสำนักงาน

เลขาธิการของกยจ. และมีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกับสยค. เพียงแต่เป็นการดำเนินการช่วยเหลือและประสานงานในระดับจังหวัด ส่วนเรื่องการเสนอและพิจารณาการเพื่อแก้ไขปัญหานั้นแยก จะเสนอและฝ่ายกยจ. เป็นต้น

สำหรับเรื่องการให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชน แนวทางปฏิบัติของสยค. และสยจ. ที่สำคัญคือ 1. เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐแห่งใด ให้เลขาธิการกยค. หรือเลขาธิการกยจ. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานรัฐนั้นปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยเร็ว แล้วให้หน่วยงานของรัฐในรายงานผลการปฏิบัติ หรืออุปสรรค ข้อขัดข้องภายใน 1 เดือน เพื่อรวบรวมรายงานต่อ กยค. และกยจ. 2. ให้เลขาธิการกยค. หรือกยจ. นำอุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่หน่วยงานของรัฐนั้นไม่สามารถปฏิบัติได้ เข้าสู่ที่ประชุม กยค. หรือกยจ. โดยเร็ว เพื่อแสวงหาทางแก้ไขปัญห หรืออุปสรรคนั้นให้เป็นที่ยุติโดยเร็วที่สุด 3. ถ้าเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมายในส่วนแห่ง หรือต้องใช้สิทธิทางศาลให้สยค. หรือสยจ. จัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านกฎหมายสอบสวน และรวบรวมข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย ส่งให้ กยค. หรือกยจ. พิจารณาสั่งการไปยังหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายถ้าเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลให้เลขาธิการกยค. หรือเลขาธิการ กยจ. ส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ 4. ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เป็นการให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายจากผู้ขอความช่วยเหลือ 5. ในกรณีเด็ก เยาวชน ประชาชน และองค์กรเอกชน ผู้ร้องขอรับความช่วยเหลือ ไม่อยู่ในฐานะและรับผิดชอบค่าธรรมเนียมศาลและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ให้เลขาธิการกยค. หรือเลขาธิการกยจ. เบิกจ่ายจาก กองทุนเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ หรือสำนักงานอัยการสูงสุด และหากกรณีใดไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ พนักงานอัยการจะดำเนินการได้ ให้เลขาธิการกยค. หรือเลขาธิการ กยจ. จัดทบทวนอาสาดำเนินการให้ตามระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุด

นอกจากการพิจารณาให้ความช่วยเหลือดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังกำหนดให้สยค. หรือสยจ. ประสานงานและดำเนินการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว กับหน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชน โดยมีประเด็นสำคัญ คือ 1. เด็กหรือเยาวชนที่อายุไม่เกิน 18 ปี เป็นผู้ต้องทำในคดีอาญา ซึ่งไม่อยู่ในระบอบอำนาจของศาล เยาวชนและครอบครัว และพนักงานสอบสวนไม่สามารถปล่อยชั่วคราวผู้ต้องทำนั้นได้ ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการควบคุมผู้ต้องทำนั้น แยกต่างหากจากผู้ต้องทำที่มีอายุเกิน 18 ปี และแจ้งให้เลขาธิการกยจ. ทราบภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อให้เลขาธิการกยจ. แจ้งประสานจังหวัดหรือองค์กรเอกชน

เพื่อให้หน่วยงานเหล่านี้จัดเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแล 2. ในกรณีที่เด็ก เยาวชนเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา หรือเป็นผู้ที่จำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลและไม่มีการฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็ก เยาวชนนั้นไปพบเลขาธิการกยค. หรือเลขาธิการ กยจ. พิจารณาจัดทบทวนฟ้องให้โดยพิจารณาจัดตั้งองค์กรเอกชนหรือกรมประชาสงเคราะห์หรือประชาชนสงเคราะห์จังหวัด พิจารณาจัดตั้งพนักงานให้ตามความเหมาะสม โดยใช้จ่ายจากงบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์ หรือกองทุนเด็ก เยาวชน และครอบครัว 3. ในกรณีที่มีการกล่าวหาในคดีอาญาเด็ก เยาวชน ถูกล่อลวง ซักถาม หรือถูกนำตัวไปจากถิ่นที่อยู่ โดยใช้กำลังประทุษร้าย ย้ายเด็ก เยาวชนนั้นประสงที่จะสืบถิ่นที่อยู่ของตน ให้เลขาธิการ กยค. หรือเลขาธิการกยจ. ประสานกับกรมประชาสงเคราะห์หรือประชาชนสงเคราะห์จังหวัด รับผิดชอบจัดส่งเด็กกลับถิ่นที่อยู่ โดยใช้จ่ายจากงบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์ 4. เด็ก เยาวชน เป็นผู้เยาว์ตามกฎหมายและประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือกรมให้เจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์ พนักงานสอบสวนหรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิจารณาหากการส่งกลับถิ่นที่อยู่ของเด็ก เยาวชนนั้นไม่เหมาะสม ให้เลขาธิการ กยค. หรือ เลขาธิการ กยจ. ดำเนินการจัดให้มีการสอบสวนว่าเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนใดควรเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์นั้นและให้พนักงานอัยการหรือศาลพิจารณายกเลิกอำนาจปกครองของบิดามารดาของผู้เยาว์ทั้งหมด หรือแบ่งบางส่วน และให้ศาลแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์นั้นแทน โดยจะให้มีการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ด้วยก็ได้ 5. ในกรณีที่เด็ก เยาวชน ถูกประทุษร้ายต่อร่างกายหรือจิตใจ และจำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาล ให้สถานพยาบาลทุกแห่งของหน่วยงานรัฐรับเด็ก เยาวชน ไว้รักษาพยาบาลทันที โดยใช้จ่ายงบประมาณหรือรายได้ของสถานพยาบาลนั้น โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยสวัสดิการประชาชนด้านการรักษาพยาบาลโดยอนุโลม และอาจพิจารณาเรียกคืนจากบิดา มารดาของเด็ก เยาวชนนั้น หรือผู้ที่กระทำความผิดต่อเด็ก เยาวชนนั้น หรือกรณีที่ไม่มียังงบประมาณเพียงพอ อาจขอเบิกจากกองทุนเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตามระเบียบที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติกำหนด หรืออาจขอความช่วยเหลือจากองค์กรเอกชน 6. ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง จัดครู อาจารย์ที่ปรึกษา หรือครู อาจารย์แนะแนว เพื่อให้คำปรึกษาทุกด้านแก่เด็ก เยาวชน ในสถานศึกษานั้น กรณีใดที่ไม่สามารถช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำแก่เด็ก เยาวชนนั้นได้ ให้แจ้งเลขาธิการ กยค. หรือเลขาธิการ กยจ. ทราบ เพื่อให้เลขาธิการกยค. หรือเลขาธิการ กยจ. ประสานไปยังหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำแก่เด็ก เยาวชนนั้น ให้เป็นที่ยุติโดยเร็วที่สุด ■